

УДК 811.111'42:32-027.21

Роксолана Козуб

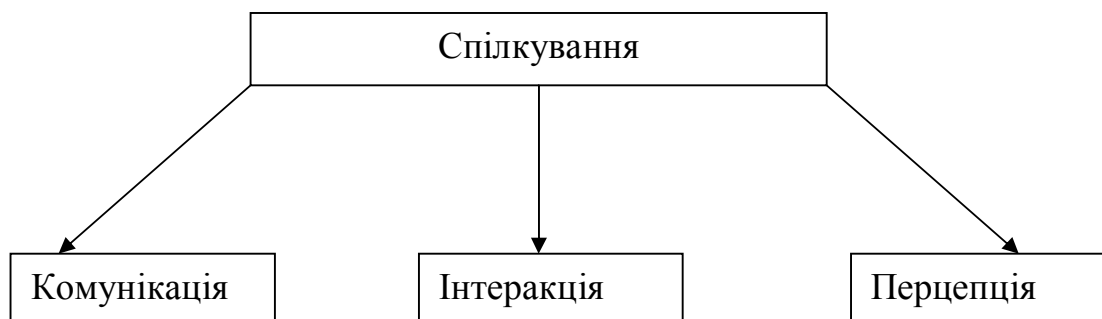
ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ У КОНТЕКСТІ ЇХ ФОРМУВАННЯ У ПОЛІТОЛОГІВ

Політика, держава, влада були рушійними складовими суспільної взаємодії впродовж усіх етапів культурної еволюції людства. Саме тому політологія займає одне з головних місць у сучасному суспільствознавстві. Необхідним стає спеціаліст, який зможе дати об'єктивну оцінку діям політика – політолог.

Майбутній політолог зобов'язаний володіти методикою аналізу політичних явищ, подій і ситуацій суспільно-політичного життя. Фахівець повинен усвідомлювати походження та модерний стан політології, мати стійку громадську та життєву позицію, вироблену професійно-комунікативну компетентність, адже спілкування є необхідною умовою будь-якої діяльності, оскільки життя суспільства неможливі без нього [3, с. 344].

Мета статті – здійснити аналіз домінуючих комунікативних стратегій політологів і виявити їх лінгвопрагматичний потенціал. Завдання дослідження: 1) здійснити аналіз структури спілкування; 2) з'ясувати кореляцію понять «спілкування» та «комунікація»; 3) обґрунтувати лінгвопрагматичні характеристики політичного дискурсу; 4) виявити домінуючі типи комунікативних стратегій політичного дискурсу.

Спілкування – одна з необхідних умов формування і розвитку суспільства й особистості. Схематично структуру спілкування можна зобразити таким чином:

Рис. 1. Структура спілкування

Комунікація тісно пов'язана з інформаційним зв'язком. Німецький лінгвіст Е. Гроссе стверджує, що комунікація є акцією спілкування за допомогою знаків (мовних і немовних), яка слугує меті передавання інформації незалежно від способів і намірів [18, с. 11].

«Комунікація – основа свідомості, пізнання і суспільного буття в цілому» [14, с. 7]. Її неможливо уникнути, адже людина виявляє і виражає себе за допомогою комунікації. «Найважливішою характерною рисою інтерактивної сторони спілкування є здатність індивіда «приймати» роль іншої людини і відчувати те, яким чином його сприймає партнер по спілкуванню» [8]. Інтерація є взаємовпливом комунікантів у процесі комунікативної взаємодії, яка вимагає наступних умов для її реалізації [8]:

- узгодження позицій партнерів;
- єдиного розуміння ситуації, в якій здійснюється спільна діяльність;
- адекватного стилю взаємодії.

Наступним складником спілкування вважають перцепцію. В універсальному розумінні, перцепція є елементом цілісного процесу пізнання і суб'єктивного мислення світу. У процесі спілкування суб'єкт сприймається іншими учасниками спілкування як особистість. За словами С. Рубінштейна, ми мовби «читаємо» іншу особу, дешифруємо її внутрішній світ і особливості індивідуума на основі зовнішніх проявів поведінки. Під час пізнання комуніканта здійснюється і його емоційна оцінка, і спроба досягнути логіку його вчинків і хід мислення, а вже на основі цих спостережень виводити стратегію своєї поведінки. Тому, коли йдеться про перцептивну сторону спілкування, зважають на особливості сприйняття не фізичних, а соціальних об'єктів. Наприклад, створення уявлення про думки, емоції, наміри та ін. [16].

Отже, комунікація, інтерація та перцепція є невід'ємними рисами будь-якого процесу спілкування.

Термін «дискурс» використовується у різних значеннях, що дає змогу науковцям стверджувати про багатогранність його поняттєвих меж. Дискурс не лише тісно пов'язаний з усіма видами комунікації в суспільстві (комунікативний дискурс, вербальний, невербальний), він виступає носієм різних типів інформації у процесі комунікації.

Ф. Бацевич стверджує, що дискурс можна визначити як тип комунікативної діяльності, інтерактивне (і трансактивне) явище, яке має різні форми вияву (усну, писемну, внутрішню, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників спілкування, є складним синтезом когнітивних мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які

визначаються конкретним колом «форм життя», має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів [2, с. 13-14].

Дискурс є комунікативним явищем, для нього характерна наявність контексту різних типів (психологічного, соціального та ін.), різні аспекти комунікативного контакту й аспекти мовного коду. Така його характеристика вводить дискурс у сферу міждисциплінарних досліджень.

Дискурсу властиві всі ознаки тексту: цілісність, інформативність, структурна організація, композиційна завершеність та ін. У сучасній лінгвістиці термін «когерентність» визначають як цілісність тексту та взаємозв'язок його складників. Однією з першочергових засад тексту є змістовий зв'язок між реченнями – комунікативна послідовність, відповідно до якої кожне нове речення утворюється на основі попереднього. Зв'язність дискурсу здійснюється за допомогою комбінацій структурних і лексико-семантичних засобів. Структуру тексту досліджують за допомогою складного синтаксичного цілого (ССЦ) й абзацу. ССЦ – це групи речень, об'єднаних між собою синтаксичним і логічним зв'язком. Абзац – це уривок тексту, якому властива тематична і змістова завершеність. Кількість інформації в тексті, її актуальність, новизну і здатність інформувати називають інформативністю.

«Комунікація політична – процес передачі, обміну політичною інформацією, який структурує політичну діяльність і надає їй нового значення, формує громадську думку і політичну соціалізацію громадян з урахуванням їхніх потреб та інтересів» [10, с. 41]. У сфері політології комунікація характеризується вживанням фахових термінів, а також комбінацією лексичних одиниць і синтаксичних структур [5, с. 8]. Аналізуючи комунікацію у сфері політології, зупинимось на таких типах дискурсу:

- політичний дискурс;
- діловий дискурс;
- інтернет-дискурс.

На рубежі століть зароджується і стрімко розвивається нова царина мовознавчої науки – політична лінгвістика. Опираючись на думку А. Баранова, предметом вивчення політичної лінгвістики є політичний дискурс, що постає як сукупність дискурсивних тактик, які ідентифікують мовців або складають чітку тематику політичної комунікації [1, с. 246].

Політична комунікація (ПК) – це обмін між комунікантами-політиками певною інформацією стосовно визначеної політичної ситуації, що прагне сформувати політичні уподобання, прагнення тощо. Політичний дискурс

(ПД) – це окреслений прояв політичної комунікації, що спирається на вербальний і невербальний обмін ідеями та поглядами, включає актуалізацію політичного тексту в процесі спілкування політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та політичного об'єкта (аудиторії, електорату, виборця) з метою ухвалення політичних рішень [12, с. 223]. Політичний дискурс відображає не лише тенденції, притаманні політичній культурі, а й будь-які новітні вияви політичної комунікації. Адже мовні новинки лексичного та граматичного рівнів, зазвичай, формуються у політичному дискурсі та дискурсі мас-медіа [11, с. 9-18].

Діловий дискурс – це мовна діяльність людей, а також комунікація між організаціями й окремими індивідами, що має норми і правила спілкування, прийняті у діловому товаристві за основу [4]. Отже, даному типу дискурсу властиві такі характеристики, як лаконічність, об'єктивність, традиційність і динамічність.

Інформаційні технології у ХХІ ст. стрімко розвиваються. Формування інфосфери дає можливість отримати інформацію в будь-який час у будь-якому місці земної кулі. Мережа Інтернет перетворюється з гігантського сховища даних на потужний засіб спілкування. Виникають і нові способи комунікації, які відрізняються від традиційних. Запровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) забезпечують підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, дають можливість здійснення у різних формах процесу комунікації (масової, групової, міжособистісної), можливість говорити про багатоплановість цих даних ітернет-дискурсу.

Інтернет-дискурс – це різновид мережевого дискурсу, який, окрім спілкування в глобальній мережі, включає комунікацію в локальних мережах.

Інтернет-дискурс – це сукупність електронних, аудіо- та відеоресурсів, які пов'язані системою гіперпосилань, вхід до яких можливий за допомогою комп'ютера або інших мультимедійних пристроїв [16].

Оскільки предметом дослідження є формування комунікативних стратегій політологів, зупинимось на понятті мовленнєва стратегія.

Деякі науковці ототожнюють поняття мовленнєва та комунікативна стратегія (О. Іссерс, А. Сковородников, І. Труфанова) [7, с. 10; 15, с. 6; 17, с. 60-61].

Мовленнєва стратегія включає проектування процесу мовленнєвої комунікації, що залежить від мовця та певних умов спілкування. Отже, мовленнєва стратегія розглядається як своєрідний комплекс мовленнєвих дій, що спрямовані на досягнення мети комунікації [13].

І. Борисова поєднує дефініції «стратегія» та «задум». Згідно з даним визначенням, комунікативна стратегія – це засіб об'єднання мовленнєвої поведінки згідно з задумом та інтенцією комуніканта. Така стратегія трактується як надзавдання мовлення, що передбачає відбір і презентацію фактів у певному ракурсі з метою забезпечення впливу на інтелектуальну, емоційну та вольову сферу адресата [13].

На думку О. Горіної, комунікативна стратегія – це надзавдання, механізм осягнення і внесення змін до свідомості адресата. Мовленнєва стратегія ґрунтується на передбаченні комунікативних ситуацій. Вона базується на знаннях і когнітивних моделях соціуму й індивідів [13].

Отже, комунікативна стратегія реалізує заплановані мовленнєві дії (тактики), що сприяють впливу адресанта на адресата.

З метою аналізу комунікативних стратегій політологів зупинимося на характеристиці політичних текстів, що слугують джерелом відбору комунікативних стратегій.

Політичні тексти використовуються для впливу на адресата. Вони покликані переконати або спонукати його до виконання певних політичних дій, які будуть вигідними для адресанта. Особливо такі тексти діють на психоемоційну сферу адресата, адже саме вона детермінує хід, розвиток і регулювання дій та емоцій, що виникають у людини під час взаємодії із зовнішнім середовищем.

Серед видів політичного тексту варто виділити біографію політика. Вона дає можливість на основі даних простежити процес формування життєвої та громадської позиції. Такий вид тексту включає [11, с. 51]:

- іміджеву легенду;
- створення листівок-біографій на вибори;
- слоган у політичній комунікації;
- текстову репрезентацію політичної програми;
- агітаційні політичні тексти;
- листівки як знаряддя політичних маніпуляцій.

О. Зернецька та П. Зернецький наводять такі типи комунікативних стратегій, що застосовуються політологами [6, с. 90-96]:

а) реляційного підходу:

- ініціальні (атака, продаж);
- відповідні (захист, ігнорування);

б) тематичного підходу:

– позиційні (створення «поставлених подій»; створення псевдоподій; призначення на державні або внутрішньопартійні пости; створення соціальних підрозділів для дослідження гострих соціальних

(або екологічних) проблем; розподілу державних або суспільних прибутків; проведення переговорів або консультацій зі світовими лідерами, маніпулювання соціально-економічними проблемами; висловлення підтримки з боку авторитетних лідерів; звеличення успіхів або критика на адресу інших; позиція «над сутичкою» та ін.);

– конфронтаційні (критика діяльності опонентів; наступальна позиція в полеміці; заклики до позитивних змін; підкреслений оптимізм; виступ на захист традиційних цінностей; імідж центриста; делегування критики з метою відсторонення від демагогічної риторики).

Для дискурсу політологів надзвичайно важливими є тактики впливу на адресата. О. Винник виділяє такі тактики впливу на адресата в англomовному дискурсі, які можуть бути спроектованими на предмет нашого дослідження [5, с. 8-13]:

- вживання професійної термінології;
- сегментації предметно-логічної інформації;
- акцентування важливої інформації;
- опори на статистичну інформацію.

На основі здійсненого аналізу можемо зробити такі висновки.

1. Структура спілкування включає три взаємопов'язані сторони: комунікативну, інтерактивну та перцептивну.

2. Спілкування – одна з необхідних умов для формування і розвитку суспільства й особистості. У той час як комунікація – основа свідомості, пізнання і суспільного буття в цілому.

3. Політичний дискурс – це вияв політичної комунікації під час спілкування. Політичному дискурсу властиві такі лінгвопрагматичні характеристики: цілісність, зв'язність, структурна організація, інформативність, композиційна завершеність.

4. Домінуючими типами комунікативних стратегій політичного дискурсу є стратегії реляційного і тематичного підходу, зокрема стратегії атаки, захисту, ігнорування, створення псевдоподій, критики на адресу інших, закликання до позитивних змін.

Дослідження лінгвопрагматичного потенціалу комунікативних стратегій не вичерпує всіх аспектів проблеми формування англomовних комунікативних стратегій майбутніх політологів. Аналіз особливостей формування англomовних комунікативних стратегій майбутніх політологів засобами Інтернет-технологій стане предметом наших подальших досліджень.

Посилання:

1. Баранов, А. Н. Введение в прикладную лингвистику / А. Н. Баранов. — 2-е изд. — М. : Едиториал УРСС, 2003. — 360 с.
2. Бацевич, Ф. С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи / Ф. С. Бацевич. — Львів : Паіс, 2005. — 262 с.
3. Бацевич, Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. — Київ: Академія, 2004. — 344 с.
4. Визначення поняття діловий дискурс у сучасній лінгвістиці. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/02april2014/22.pdf>
5. Винник, О. Ю. Комунікативні стратегії і тактики впливу на адресата в сучасному англомовному дискурсі програмування : автореф. дис. ... канд. філолог. наук. : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. Ю. Винник. — Львів, 2012. — 20 с.
6. Зернецька, О. В. Політичний дискурс: комунікативні стратегії інформаційної доби / О. В. Зернецька, П. В. Зернецький // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія «Журналістика». — Львів : Львів. нац. ун-т імені Івана Франка, 2004. — Вип. 25. — С. 90-96.
7. Иссерс, О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. — М. : Едиториал, 2002. — 284 с.
8. Інтеракція – це взаємовплив індивідів один на одного в процесі взаємодії і спілкування. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://faqukr.ru/samovdoskonalennja/125646-interakcija-ce-vzaemovpliv-individiv-odin-na.html>
9. Інтернет-дискурс як новий тип комунікації: структура, мовне оформлення, жанрові формати. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/16727/1/Гудзь.pdf>
10. Кирилюк, Ф. М. Новітня політологія / Ф. М. Кирилюк. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 564 с.
11. Кондратенко, Н. В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності / Н. В. Кондратенко. — Одеса : Чорномор'я, 2007. — 155 с.
12. Кузьмин, П. В. Дискурс как способ политической деятельности / П. В. Кузьмин // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «Философия». Том 19 (58). — № 2. — Симферополь : Тавр. нац. ун-т имени В. И. Вернадского, 2006. — С. 222-227.
13. Поняття комунікативної стратегії і тактики у сучасній лінгвістиці. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://marriageannouncement.blogspot.com/2014/12/blog-post_59
14. Ситниченко, Л. А. Першоджерела комунікативної філософії / Л. А. Ситниченко. — К. : Либідь, 1996. — 176 с.
15. Сковородников, А. П. О необходимости разграничения понятий «риторический прием», «стилистическая фигура», «речевая тактика», «речевой жанр» в практике терминологической лексикографии / А. П. Сковородников // Риторика – Лингвистика : сб. статей. — Смоленск : СГПУ, 2004. — Вып. 5. — С. 5-11.
16. Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://m.pidruchniki.com/12631113/psihologiya/spilkuvannya_rozuminnya_spriynyattya_odne_odnogo

17. *Труфанова, И. В.* О разграничении понятий: речевой акт, речевой жанр, речевая стратегия, речевая тактика / *И. В. Труфанова* // Филологические науки. — 2001. — № 3. — С. 56-65.
18. *Ernst, U. G.* Text und Kommunikation: eine linguistische Einführung in die Funktionen der Texte / *Ulrich Große Ernst*. — Stuttgart : Kohlhammer, 1976. — 164 s.

References (transliterated and translated):

1. *Baranov, A. N.* Vvedenie v prikladnuu lingvistiku (Introduction to Applied Linguistics). Moscow, 2003, 360 p. [in Russian].
2. *Batsevych, F. S.* Linhvistychna henolohiia: problemy i perspektyvy (Linguistic genology : problems and prospects). Lviv, 2005, 262 p. [in Ukrainian].
3. *Batsevych, F. S.* Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky (Fundamentals of communicative linguistics). Kyiv, 2004, 344 p. [in Ukrainian].
4. Vyznachennia poniattia dilovyi dyskurs u suchasni linhvistytsi (The definition of business discourse in modern linguistics) [Electronic resource] – Mode of access : <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/02april2014/22.pdf> [in Ukrainian].
5. *Vynnyk, O. Yu.* Komunikatyvni stratehii i taktyky vplyvu na adresata v suchasnomu anhlomovnomu dyskursi prohramuvannia : avtoref. dys. ... kand. filoloh. nauk. : spets. 10.02.04 «Hermanski movy» (Communication strategies and tactics to influence the recipient in contemporary English-language programming discourse : Author's abstract of Ph. D. thesis in Philology : Specialty 10.02.04 «Germanic languages»). Lviv, 2012, 20 p. [in Ukrainian].
6. *Zernetska, O. V. & P. V. Zernetskyi.* Politychnyi dyskurs: komunikatyvni stratehii informatsiinoi doby (Political discourse : Communicative strategies of an information era). // Bulletin of Lviv National University. «Journalism» Series. Lviv, 2004, Issue 25, P. 90-96. [in Ukrainian].
7. *Issers, O. S.* Komunikativnye strategii i taktiki russkoy rechi (Communication strategies and tactics of Russian speech). Moscow, 2002, 284 p. [in Russian].
8. Interaktsiia – tse vzaiemovplyv indyvidiv odyh na odnogo v protsesi vzaiemodii i spilkuvannia (Interaction is the interplay of individuals to each other in the process of interaction and communication) [Electronic resource] – Mode of Access: <http://faq ukr.ru/samovdoskonalennja/125646-interakcija-ce-vzaemovplyv-indyvidiv-odin-na.html> [in Ukrainian].
9. Internet-dyskurs yak novyi typ komunikatsii: struktura, movne oform-lennia, zhanrovi formaty (Internet discourse as a new type of communication: structure, language processing, genre formats). [Electronic resource] – Mode of access: <http://eprints.zu.edu.ua/16727/1/%D0%93%D1%83%D0%B4%D0%B7%D1%8C.pdf> [in Ukrainian].
10. *Kyryliuk, F. M.* Novitnia politolohiia (The latest political science). Kyiv, 2009, 564 p. [in Ukrainian].
11. *Kondratenko, N. V.* Ukrainskyi politychnyi dyskurs: tekstualizatsiia realnosti (Ukrainian political discourse: textualization of reality). Odesa, 2007, 155 p. [in Ukrainian].
12. *Kuz'min, P. V.* Diskurs kak sposob politicheskoy deiatel'nosti (Discourse as a way of political activity). // Scientific Notes of Taurida National University named af-

- ter V. I. Vernadskiy. «Philosophy» Series. Simferopol, 2006. Vol. 19(58), No 2, P. 222-227 [in Russian].
13. Poniattia komunikatyvnoi stratehii i taktyky u suchasni linhvistytsi (The concept of communicative strategies and tactics in modern linguistics). [Electronic resource] – Mode of access : http://marriageannouncement.blogspot.com/2014/12/blog-post_59 [in Ukrainian].
14. *Sytynychenko, L. A.* Pershodzherela komunikatyvnoi filosofii (The primary sources of communicative philosophy). Kyiv, 1996, 176 p. [in Ukrainian].
15. *Skovorodnikov, A. P.* O neobhodimosti razgranicheniya poniaty « ritoricheskii priyem », « stilisticheskaya figura », « rechevaya taktika », « rechevoy zhanr » v praktike terminologicheskoy leksikografii (On the need for distinction between concepts: « rhetorical device », « stylistic figure », « speech tactics », « speech genre » in the practice of terminological lexicography). // Rhetoric – Linguistics : Collection of Works). Smolensk, 2004, Issue 5, P. 5-11 [in Russian].
16. Spilkuvannia yak rozuminnia ta spryiniattia odne odnoho (Communication as understanding and perception of each other) [Electronic resource] – Mode of access: http://m.pidruchniki.com/12631113/psihologiya/spilkuvannya_rozuminnya_spriyn_yattya_odne_odnoho [in Ukrainian].
17. *Trufanova, I. V.* O razgranichenii poniaty: rechevoy akt, rechevoy zhanr, rechevaya strategiya, rechevaya taktika (On the distinction between concepts: speech act, speech genre, speech strategy, speech tactics). // Philology, 2001, No 3, P. 56-65 [in Russian].
18. *Ernst, U. G.* Text und Kommunikation: eine linguistische Einführung in die Funktionen der Texte (Text and communication: a linguistic introduction to the features of texts). Stuttgart, 1976, 164 p. [in German].

Стаття надійшла до редакції 26.05.2016

Р. Козуб

Лінгвопрагматичний потенціал комунікативних стратегій у контексті їх формування у політологів

У статті аналізуються домінуючі комунікативні стратегії політологів: стратегії реляційного і тематичного підходу, зокрема стратегії атаки, захисту, ігнорування, створення псевдоподій, критики на адресу інших, закликання до позитивних змін. Визначено співвідношення понять «спілкування» і «комунікація». Визначено головні складові спілкування і їх роль у процесі комунікативної взаємодії. Досліджено поняття «дискурс», його ознаки і типи, а саме: політичний дискурс, діловий дискурс, інтернет-дискурс. Обґрунтовано лінгвопрагматичні характеристики політичного дискурсу. Проаналізовано відмінності мовної та комунікативної стратегій. Досліджено основні типи комунікативних стратегій, які застосовуються політологами. Охарактеризовані тактики впливу на адресата в англomовному дискурсі. Особливу увагу приділено аналізу дискурсу і його прояву в формі політич-

них текстів. Автор робить висновок, що спілкування – одна з необхідних умов для формування і розвитку суспільства й особистості. У той час як комунікація – основа свідомості, пізнання і суспільного буття в цілому. Структура спілкування включає три взаємопов'язані сторони: комунікативну, інтерактивну та перцептивну.

Ключові слова: спілкування, комунікація, дискурс, комунікативні стратегії, мовні стратегії, політолог.

R. Kozub

Linguistic and Pragmatic Potential of Communication Strategies in the Context of its Modeling for Political Analysts

The article analyzes the leading communication strategies of political analysts: strategies of relational and thematic approach, including strategies of attack, defence, neglect, creating of pseudo-events, slogans devoted to the positive changes, judgments of the opponents, and criticism of others. The analysis of relations between «intercourse» and «communication» notions is found out. The main components of communication and their role in the communicative interaction are defined. The «discourse» notion, its main characteristics, aspects and types such as political discourse, business discourse and Internet-discourse are explored. The fundamental features of discourse such as integrity, structural organization and composite completeness are stated. The main principles in the texts such as semantic relations and connectivity are analyzed. Linguistic and pragmatic characteristics of the political discourse are grounded. The main differences between the language and communication strategies are analyzed. The basic types of communication strategies used by political scientists are investigated. The ways of influence on the addressee with the help of tactics in the English discourse are characterized. Particular attention is paid to the analysis of discourse and its manifestation in the form of political texts. The author concludes that the communication is one of the necessary conditions for the formation and development of the society and the individual. While communication is the basis of consciousness, cognition and social life in general. Communication structure includes three interrelated aspects: communicative, interactive and perceptive ones.

Key words: intercourse, communication, discourse, communication strategies, language strategies, political analyst.

Рецензент – доктор педагогічних наук,
професор Н. О. Микитенко